

Medvirkningsdokumentasjon

Areal for lek og opphold for barn og unge

Sanddalsringen øst, helse- og omsorgsinstitusjon

Fana, gnr. 43, bnr. 817, mfl.

Arealplan-ID 70810000

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver: Bergen kommune
 Tittel på rapport: Medvirkningsdokumentasjon
 Oppdragsnavn: Kommunale utleieboliger Bergen
 Oppdragsnummer: 606936-02
 Utarbeidet av: Nina Gjester Hoel, Marit Selberg Sigurdsson, Torbjørn Eidsheim Bø
 Oppdragsleder: Monica Stoknes
 Tilgjengelighet: Åpen

Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS
02	11. okt. 2022	Justeringer vedtak og ny oppstart	NGH	HH
01	1. apr. 2022	Utkast	MSS/NGH	HH

Forord

Asplan Viak har vært engasjert av Bergen kommune v/Etat for utbygging for å utarbeide detaljregulering for *Fana, gnr. 43, bnr. 817, mfl. Sanddalsringen øst* i Bergen kommune. Planen skal legge til rette for 15 kommunale utleieboliger med tilhørende infrastruktur. Prosjektet inngår i Boligprogrammet til Bergen kommune, som har som mål å redusere boligkøen og etablere tilstrekkelig og tilfredsstillende boliger for vanskeligstilte. Bestiller av boligene er Bergen kommune ved Byrådsavdeling for kultur, sosial og inkludering (BKSI).

Friluftsområdet Preikestolen ligger innenfor planområdet, og brukes aktivt av barnehage, skole og beboere i nærområdet. Gjennom medvirkningsprosessen har dagens bruk av planområdet blitt kartlagt, og det har blitt innhentet innspill om mulige avbøtende tiltak som kan ivareta barn og unges interesser. Målet har vært å få et mer presist beslutningsgrunnlag og avdekke konkrete behov til avbøtende tiltak.

Medvirkningsprosessen fant sted i februar og mars 2022. Tiltakets plassering har i ettertid blitt justert som følge av medvirkningsprosessene med barn og unge, og innspill som kom til oppstart juni-august 2022.

Oppdragsleder for Asplan Viak er Monica Stoknes. Medvirkningsprosessen er ledet av Marit Selberg Sigurdson og Nina Gjester Hoel, med Torbjørn Eidsheim Bøe som ressurs på GIS og temakart. Prosjektleder i Etat for utbygging har vært Bjarte Hegrenæs, og assisterende prosjektleder har vært Erik Hesjedal. Byrådsavdeling for kultur, sosial og inkludering har vært delaktige i planlegging av medvirkningens omfang og aktiviteter. Medvirkningsopplegget er også blitt drøftet med Barn og unges representant i Bergen kommune. Alle fotografier er tatt av Asplan Viak, og tillatelse til bruk av bildene er gitt av styrer ved Kjenndalslia barnehage og rektor ved Kringlebotn skole.

Bergen, 01.04.2022

Monica Stoknes

Oppdragsleder

Nina Gjester Hoel

Fagansvarlig plan

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	4
2. Innledning	5
3. Om planområdet	6
4. Tidligere utført medvirkning for barn og unge	7
5. Medvirkningsprosessen - informanter og aktiviteter	11
5.1. Bakgrunn for valgt medvirkningsopplegg, forarbeid	11
5.2. Gjennomførte aktiviteter	14
6. Innspill fra informantene	15
6.1. Innspill fra elever ved Hop oppvekststun skole	15
6.2. Innspill fra elever ved Kringlebotn skole	18
6.3. Innspill fra barn og ansatte i Kjenndalslia barnehage	25
7. Registreringer i kart	31

1. Sammendrag

Tiltaket legger beslag på nordøstlige deler av friluftsområdet «Preikestolen». Friluftsområdet brukes aktivt av nærmiljøet, og særlig av barnehage og barneskole. Kjenndalslia barnehage, Kringlebotn skole og Hop oppvekststun skole har deltatt i medvirkningsprosessen for arbeidet med detaljreguleringsplanen Sanddalsringen øst om kartlegging av dagens bruk og behov for eventuelle avbøtende tiltak.

Det ble gjennomført arbeidsverksted med et utvalg ungdommer ved Hop oppvekststun skole som bor i nærområdet. De bruker ikke området selv nå, men ser at barn, barnefamilier og hundeluffere kan ha stor glede av skogen. De foreslår avbøtende tiltak med elementer som kan gi resterende deler av friluftsområdet et løft og økt bruksverdi for barna. Det blir trukket frem at eventuelle installasjoner bør være «skogsaktige» og naturlige. En naturlig skjerming mot botiltaket og brukerne blir viktig, for at beboerne skal respektere at barn bruker friluftsområdet.

For elevrådet ved Kringlebotn barneskole var det befarings med registrering i kart, samt påfølgende arbeidsverksted med informasjon, samtale og gruppearbeid. Barna oppgir at de særlig brukte området i skoletiden i 1.-3. klasse, men at de nå fortsatt kan gå dit selv på fritiden. Barna synes det er leit med utbygging, men foreslår avbøtende tiltak som utbedringer/installasjoner som kan gi nye kvaliteter til området.

For Kjenndalslia barnehage var det satt opp befarings med barn og ansatte, samt påfølgende arbeidsmøte med ansatte etterpå om mulige avbøtende tiltak. De ansatte oppgir at de bruker hele friluftsområdet «Preikestolen», og at området som tiltaket legger beslag på er uerstattelig. En utbygging av institusjonsformål som beskrevet i skogen vil også gjøre det lite attraktivt å bruke det som gjenstår av friluftsområdet, mener barnehagen. Barnehagen foreslo således ingen erstatningsområder eller andre avbøtende tiltak.

Rapporten dokumenterer kun selve medvirkningsarbeidet som ble utført med barn og unge. I etterkant av medvirkningsarbeidet er tiltakets plassering flyttet noe lenger nordøst i planområdet, for nettopp å ivareta lekeområder i skogen, av hensyn til terreng og naturmangfold. Vurderinger omkring avbøtende tiltak/ny plassering er ikke en del av rapporten, men er dokumentert i planbeskrivelsen.

2. Innledning

Det er utarbeidet planforslag for Fana, gnr. 43, bnr. 817, mfl., Sanddalsringen øst, helse- og omsorgsinstitusjon, plan-ID 4601_70810000. Bergen kommune er forslagsstiller og grunneier for størstedelen av planområdet.

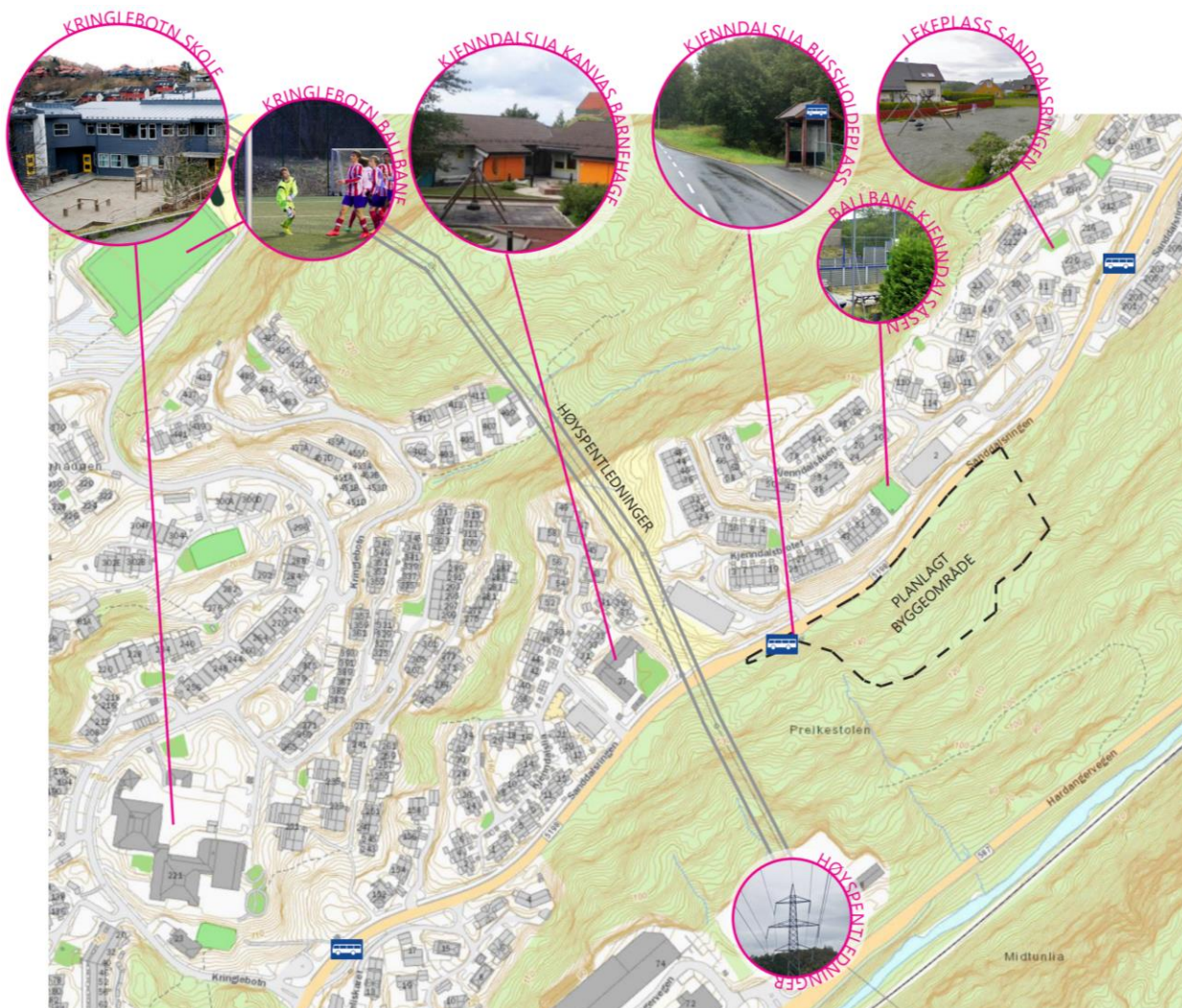
Hovedformålet i reguleringsplanen er helse- og omsorgsinstitusjon, for å legge til rette for kommunale utleieboliger for en beboergruppe med rusproblematikk. Driften av utleieboligene krever døgnbemanning og vektertjeneste. Innbyggerforslaget mot tiltaket ble avvist av Bystyret 27.04.22, med vedtak om å redusere antall enheter fra (6+9) enheter, til (6+6) enheter. Planforslaget legger derfor til rette for 12 boenheter med personalbase og tilhørende infrastruktur. Boenhetene er samlokalisert for å optimalisere drift og sikkerhet.

Planlagt botiltak var tidligere del av pågående områderegulering for Sanddalsringen øst, planID 61310000. Områderegulering skulle etter planen bli lagt ut på begrenset høring våren 2021. Den 20.10.21 konkluderte Plan- og bygningsetaten i møte med Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling med at planlagt botiltak med tilhørende arealer skulle bli skilt ut som en egen detaljreguleringsplan.

I forbindelse med planarbeid for områderegulering av Sanddalsringen er det utført først enkel barnetråkkregistrering i mars 2021 av Kjenndalslia barnehage, for å kartlegge dagens bruk av friluftsområdet Preikestolen som tiltaket legger beslag på. Disse registreringene fra arbeidet med områdereguleringen er tatt med i denne rapporten, og er grunnlag for utvidet medvirkningsarbeid for barn og unge i detaljreguleringsplanen utført i 2022.

3. Om planområdet

Planområdet ligger i Fana Bydel, like nordøst for Midtun, ca. 13 km fra Bergen sentrum. Avstand til nærmeste bydelssenter Nesttun er 2 km. Dominerende bygningstype nærmest tiltaket er større leilighetsbygg med 8-10 leiligheter per lavblokk, med boenheter på 70-130 m². Lenger unna planområdet er det også rekkehusbebyggelse og noe tomannsboliger. Planområdet har tilkomst fra Sanddalsringen, og er i gangavstand fra Kjennalslia Kanvas barnehage og Kringlebotn skole. Friluftsområdet Preikestolen inngår i planområdet. Preikestolen brukes aktivt av skole og barnehage, samt beboere i området.

Figur 1 Oversiktskart benyttet i medvirkningsprosessene februar-mars 2022. Formålsgrænse (januar 2022) er vist med svart stiplet linje. Kallt «Planlagt byggeområde» i planprosessen med barn og unge. Plangrense er i etterkant redusert, og byggeområde flyttet noe lenger nord-øst. Dette er beskrevet i planbeskrivelsen.

4. Tidligere utført medvirkning for barn og unge

I mars 2021 ble det sendt forespørsel om deltagelse i forenklet barnetråkkregistrering til Kjenndalslia barnehage, Espira Helldalsåsen barnehage, og Kringlebotn skole. Oppgavene med registreringskart ble sendt på e-post til relevante skoler og barnehager, og fulgt opp med spørsmål på e-post og telefon. Smittesituasjonen med covid-19 var en utfordring. Kun Kjenndalslia Kanvas barnehage hadde den gang kapasitet til å utføre registrering innen tidsrammen. Det ble foretatt en utsjekk med Kringlebotn skole og Espira Helldalsåsen barnehage om deres bruk av Preikestolen friluftsområde.

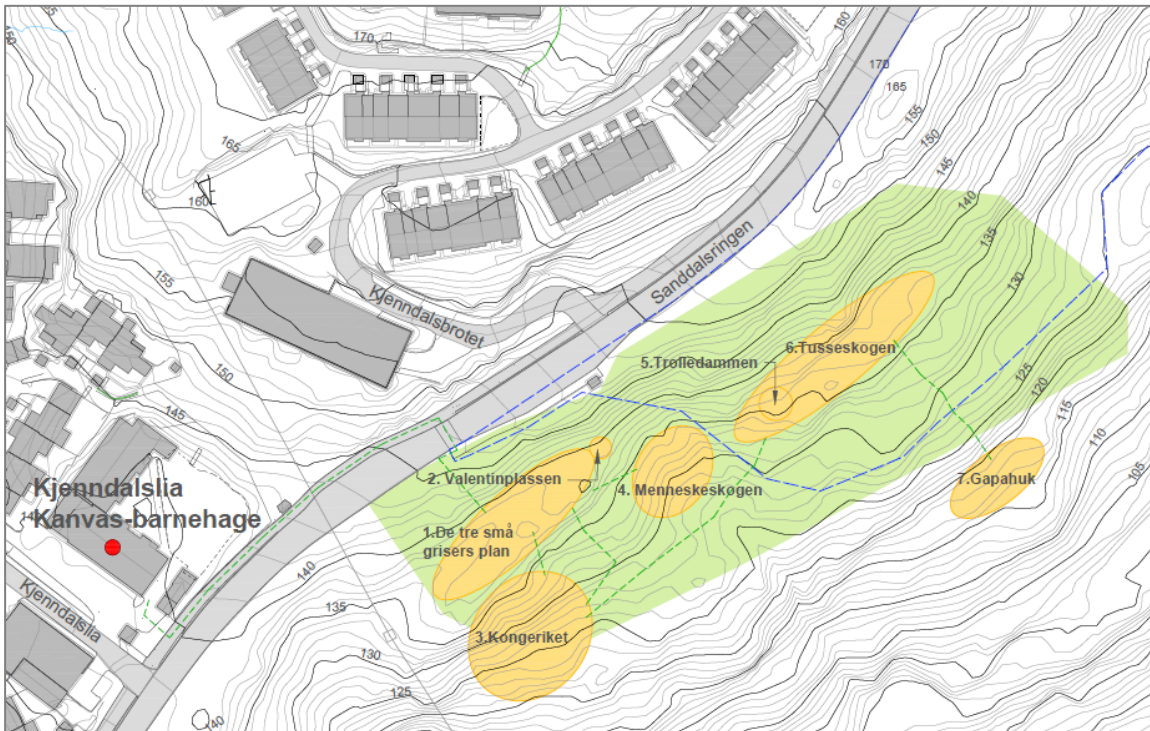
4.1.1. Kjenndalslia barnehage

Kjenndalslia barnehage er en privat barnehage med ca. 64 barn fordelt på 4 avdelinger. Barnehagen er en del av boligområdet Kjenndalen. Selve barnehagen ligger omkranset av boligbebyggelse og parkeringsanlegg mot vest og nord, mot øst et vegetasjonsbelte og mot sør grenser den til fylkevegen Sanddalsringen og Kjenndalslia bussholdeplass. Barnehagen har fokus på bærekraftig utvikling. Det vektlegges pedagogiske opplegg ute i naturen; matte og naturfag, matlagning, observasjoner av dyr, rom for teater og lek.

Barnehagen har i forbindelse med områdereguleringsplan for Sanddalsringen øst i mars 2021 deltatt i arbeidet med forenklet barnetråkkregistrering. Dette var før botiltaket ble skilt ut fra områdereguleringsplanen i oktober 2022 som egen detaljreguleringsplan. Disse registreringene har vært grunnlag for medvirkningsarbeidet for barn og unge i detaljreguleringsplanen utført i 2022.

Barnehagen har selv registrert hvilke områder og stier/ruter de bruker når de bruker friluftsområdet Preikestolen. Det har vært en dialog etter registreringen der de har utdypet og forklart sine registreringer. Alle registreringene til barnehagen er innenfor friluftsområdet «Preikestolen», tilgrensende områder er bratt og ulendt eller ligger under kraftledninger. Barnehagen bruker ikke andre naturområder.

Figur 2 viser 7 områder som brukes av barnehagen. Områdene er i kort gangavstand og i daglig bruk av Kjenndalslia barnehage.

Figur 3 Kart som viser ruter og områder som Kjenndalslia Kanvas-barnehage bruker. Blå stiplet linje viser tidligere formålsgrænse. Denne har blitt flyttet i ettertid, se planbeskrivelse. Mars, 2021, Kjenndalslia barnehage.

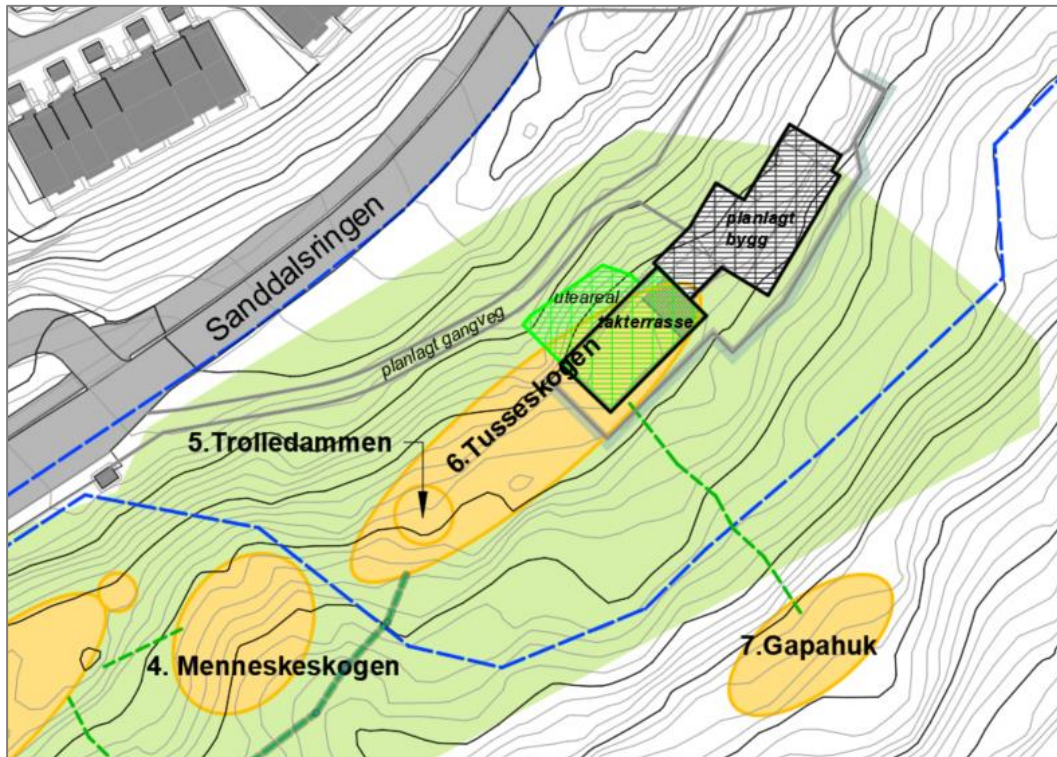
Områdene som er markert i kart og navngitt:

1. **De tre små grisers plan:** høyest brukerfrekvens, brukes av de minste barna pga. tilgjengelighet. De større barna passerer dette området på veien til de andre turområdene.
2. **Valentinplassen:** brukes som leirplass og samlingsplass for fortellinger
3. **Kongeriket:** brukes som leirplass og teaterlek.
4. **Menneskeskogen:** brukes til lek og turmål.
5. **Trolledammen:** denne ligger i tilknytning til bekk (denne er ikke med i kartgrunnlag). Om sommeren brukes dette området spesielt mye til vassing og fising.
6. **Tusseskogen:** brukes til lek og leirplass.
7. **Gapahuk:** i dette området er det plassert 2 gapahuker.

Alle områdene som er registrert blir sett på som like viktige for barnehagen, de har ingen spesielle favorittplasser. Noen deler av skogen er perfekt når barna trenger ly, andre steder går barna til for å få sol. Noen steder kan barna klatre og rutsje.

E-post fra Kjenndalslia barnehage til AV, datert 23.03.2021

- «For oss er skogen lett tilgjengelig og daglig i bruk. Tilgjengeligheten er slik at alle aldersgrupper kan benytte området.
- Vi er en barnehage tett til trafikkert vei og lite andre naturområder
- Mye av det området som ikke er ment til utbygging ligger under strømmnett og nær strømanlegg. I tillegg er det bratt og ulendt pga trefelling rundt kraftledninger.
- Barnehagen har fokus på bærekraftig utvikling. Vårt mål er at barn skal få et godt forhold til naturen gjennom å bruke den og dermed bli glad i den. Det man er glad i verner man om.
- Barnas fysiske og psykiske helse blir ivaretatt gjennom motoriske utfordringer og gode opplevelser med matlaging på bål.
- Vi vektlegger pedagogiske opplegg i matte og naturfag ute. Her får barna erfaring med spiselige vekster. Blant annet plukker vi granskudd, vi lager te av blader, vi plukker rogn til rognebærgele, plukker blåbær og vi samler sevje.
- Vi bruker skogen som et rom for teater og lek.
- Skogen nær barnehagen gjør det lettere å dele i små grupper.
- Det er lite friområder i Helldalsåsen. Området her er fullt av hjortetråkk. Vi har sammen med barna flere ganger kunne studere hjort i dens rette element. Det er ellers observert stjertmeis i området.
- Vi har fuglekasser og uglekasser hengt opp i hele område. Allerede har flere kjøttmeis flyttet inn.
- Vi plukker boss og lærer barna å ta ansvar
- Vi har to gapahuken
- Vi verner om og studerer mange store maurtuer.
- Det bor ekorn der som vi ofte ser og barna plukker konglene som de har spist av.
- Vi har fortellinger som knyttes til en del av plassene og store deler av skogområder har navn.
- Noen deler av skogen er perfekt når vi trenger ly, andre steder går vi til for å få sol. Noen steder kan barna klatre og rutsje.
- Bekken leker vi i og vasser i om sommeren. Fiskestenger brukes flittig i bekken av barna.
- Hver påske lager barna små harehus av mose og kvister. I husene legger vi gulrøtter og får små påskeegg tilbake.
- I kongeriket kommer Askeladden på besøk og i Trolldammen kan trollene få drikke når det ikke regner. Under Valentin treet samles gode ord og gode fortellinger.
- Tap av skogen er et tap for en hel generasjon barn og voksne. Det er et område med mange småbarnsfamilier, barnehager og skole.
- Barn lærer gjennom å erfare med kroppen. Dersom skogen forsvinner hvordan skal de få den unike lærdommen om naturen som de nå får?
- Fjerning av skogen er permanent og vi står for all ettertid.
- Det ser ut til at det er resten av en gammel vei i området, kan dette være en gammel postvei?»

Figur 4 Utsnitt presentert i medvirkningsarbeidet i februar og mars 2022, som viser tidligere planlagt bygg og uteareal i forhold til friluftsområdet. Formålsgrense i blått. I ettertid har både tiltak og følgelig formålsgrense blitt flyttet lenger nord-øst, se planbeskrivelse.

4.1.2. Espira Helldalsåsen barnehage

Espira Helldalsåsen hadde ikke mulighet til å delta i registrering av forenklet barnetråkk. Det ble foretatt en utsjekk om deres bruk av Preikestolen friluftsområde. Espira Helldalsåsen oppga at de benytter seg verken av friluftsområdet eller området som foreslås regulert til turområde.

4.1.3. Kringlebotn skole

Kringlebotn skole hadde heller ikke mulighet til å gjøre registreringer av forenklet barnetråkk mars 2021. Det svarte følgende på spørsmål om deres bruk av Preikestolen friluftsområde: Kringlebotn skole benytter friluftsområdet som turområde for skolens elever, både i skoletiden og på SFO. Det varierer hvor ofte turområdet blir brukt; fra flere ganger i uken til en gang i måneden. Det ligger flere større friluftsområder i nærmere avstand til skolen: Sanddalskollen, Sanddalsringen/Kringlebotn, Bergendal gård-Helldalsåta og Myrvatnet/Rambjøra. Fortau i fylkesvegen Sanddalsringen, like nord for Preikestolen friluftsområde, brukes som skoleveg av deres elever.

5. Medvirkningsprosessen – informanter og aktiviteter

Tiltaket legger beslag på deler av friluftsområdet Preikestolen som aktivt brukes av barnehage, skole og beboere i nærområdet. Gjennom medvirkningsprosessen har dagens bruk av planområdet blitt kartlagt, og det har blitt innhentet innspill om mulige avbøtende tiltak som kan ivareta barn og unges interesser. Målet har vært å få et mer presist beslutningsgrunnlag og avdekke konkrete behov til avbøtende tiltak.

I uke 8 og uke 10 2022 ble det gjennomført medvirkningsaktiviteter med barn og unge. Under følger en kort oversikt over aktivitetene, mens mer utfyllende informasjon og oppsummering av innspillene blir presentert mer grundig i kapittel 6. Alle medvirkningsaktivitetene ble gjennomført av representanter fra plankonsulent, samt med trygge voksne barna var kjent med.

5.1. Bakgrunn for valgt medvirkningsopplegg, forarbeid

Etat for utbygging ved Bergen kommune, og bestiller Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig var deltagende i arbeidet om å definere omfang og rammer for medvirkningsopplegget. Det ble også diskutert med Barn- og unges representant i Bergen kommune og leder av ungdomsrådet i Bergen kommune.

For å sikre bred medvirkning var det ønske om å ha med ungdommer fra Hop oppvekststun skole også, i tillegg til barneskole og barnehage, samt ha med barn fra en organisasjon eller fritidsklubb.

5.1.1. Medvirkningsplan

Drøftingene munnet ut i en medvirkningsplan, som beskriver overordnede mål, metode og ønskede deltagere, samt detaljert opplegg for hver enkelt gruppe.

FORMÅL

Det er planlagt botiltak for vanskeligstilte i Sanddalsringen, gnr. 43, bnr. 817. Tiltaket legger beslag på friluftsområder som aktivt brukes av barnehage, skole og nærområdet. Gjennom en tilrettelagt medvirkningsprosess med barn og unge som målgruppe, skal bruken av planområdet og konkrete behov til et eventuelt erstatningsareal kartlegges. Det skal innhentes innspill til forbedringer av

eksisterende friluftsområder, og innspill til avbøtende tiltak.

MÅL

Gjennom kartlegging av hvordan barn og unge bruker planområdet i dag og få frem konkrete behov til avbøtende tiltak, er målet å få et mer presist beslutningsgrunnlag.

DELTAKERE

- *Barn og unge fra:*
 - *Kjenndalslia barnehage*
 - *Kringlebotn skole*
 - *Hop oppvekststun skole*
 - *Kringlebotn IL og/eller Miljøagentene (p.t. ikke bekreftet)*
- *Styrer og ansatte fra Kjenndalslia barnehage.*
- *Rektor fra Kringlebotn skole*
- *Kontaktlærer for elevrådet ved Hop oppvekststun skole; trener, veileder eller annen voksen fra Kringlebotn IL eller Miljøagentene*

PROSESSLEDERE

- *Samfunnsplanlegger/prosessleder fra Asplan Viak*
- *Arealplanlegger fra Asplan Viak*

METODE/VERKTØY

- *Barn og unge:*
 - *Befaring med kartregistrering av punkt, gangforbindelser og viktige områder*
 - *Verksted med kart og drøftingsoppgaver*
- *Styrer og ansatte fra Kjenndalslia barnehage:*
 - *Deltar på befaring med barnehagebarna*
 - *Etterfølgende dialog-/arbeidsmøte*
- *Rektor / lærer / trener:*
 - *Inviteres med for å sikre god gjennomføring for barna/ungdommene.*

5.1.2. Rekruttering til medvirkning 2022

Å rekruttere deltagere til aktiv medvirkning i en pandemi var fortsatt utfordrende i starten av 2022. Barnehager og skoler var sterkt rammet av smittesituasjonen, og slet med å ha nok ansatte på jobb. Fritidsorganisasjoner var krevende å få dialog med.

Vi fikk etter hvert avtalt tid for medvirkning med **Hop oppveksttun skole, Kringlebotn skole og Kjenndalslia barnehage** i uke 8. Dessverre ble barnehagen rammet av sykdom blant de ansatte, og vi utsatte avtalen til uke 10.

Rektor ved Kringlebotn skole ble bedt komme med innspill til organisasjoner som kunne være aktuelle å invitere med på medvirkning. Hun tipset om Miljøagentene på Bergendal Gård, og om Kringlebotn IL. Disse ble kontaktet, i tillegg til Fana Idrettslag sin orienteringsgruppe.

Fana IL Orientering sin styreleder for orientering var vi i kontakt med per telefon. Han oppga at friluftsområdet Preikestolen ikke brukes til orientering av deres gruppe. Han presenterte også kartløsning som viste at ingen orienteringslag har oppgitt dette området for orienteringsbruk.

Organisasjonen Miljøagentene Bergendalen gård var vi i kontakt med leder over telefon (14.02.22), og fulgte opp med e-post. Vi ble vist videre til nestleder per telefon. Hun viste igjen videre til en annen person som var bedre egnet, men hadde kun e-post som kontaktinformasjon. Vi sendte e-post til denne personen, men fikk aldri noe svar. Telefonnummer var ikke å oppdrive, og det ble krevende å ha kapasitet til å følge opp videre. Vi fokuserte videre kun på Kringlebotn IL.

Kringlebotn IL var vi i kontakt med styreleder over telefon (14.02.22), som var positiv til medvirkning. Vi fulgte opp samtalen med utfyllende e-post samme dag, med avtale om snarlig tilbakemelding. Vi skisserte at vi ønsket å få til medvirkning i uke 8. 16.02.22 fulgte vi opp styreleder per telefon, som fortsatt var positiv, men han hadde ikke hørt noe fra de ulike personene i idrettslaget han hadde kontaktet. Han skulle ta kontakt med oss når han visste mer. I uke 9 tirsdag 01.03.22 følger vi igjen opp med e-post om at vi ønsker snarlig gjennomføring av medvirkningsopplegget. Han svarer samme dag at han vil komme tilbake til oss snarest. I uke 10 den 07.03.22 sender han kontaktinformasjon til to andre i idrettslaget vi kan kontakte, med vedkommende på kopi, og skriver at disse er både aktive i idrettslaget og flittige brukere av området. De ville kunne koordinere barne og ungdomsbrukere som benytter området, mente han. Asplan Viak kontaktet disse over e-post den 09.03.22 med utfyllende informasjon. Men videre fikk vi ingen respons på vår forespørsel.

Det ble så vurdert i møte med EFU i Bergen kommune 28.03.22 at innspillene vi har fått fra barnehage, barneskole og ungdomsskole er tilstrekkelig. Det var forsøkt å invitere med organisasjoner, og disse ble fulgt opp over tid med oppfordringer om å delta og mulighet

for fleksibel gjennomføring. Med manglende tilbakemeldinger så vi oss nødt til å gå videre med arbeidet uten organisasjoner, med visshet om at de hadde fått anledning til å delta.

5.2. Gjennomførte aktiviteter

Det er gjennomført tre medvirkningsaktiviteter rettet mot barn og unge i nærområdet til planområdet i 2022. De tre aktivitetene ble gjennomført i en toukers periode mellom 23. februar og 10. mars 2022.

Alle digitale kartregistreringer er gjort i appen ArcGIS Field Map.

Hop oppveksttun skole

23. februar ble det gjennomført arbeidsm te med fem elever i 8.-10. trinn ved Hop oppveksttun skole. Asplan Viak tok kontakt med rektor, som videreformidlet kontakt med kontaktlærer for elevrådet. Sammen med leder for elevrådet ved skolen rekrutterte de fire andre elever som bor i nærområdet til planområdet. Det var satt av 1,5 timer til arbeidsm te med elevene. Elevene hadde god kjennskap til planområdet, og siden skolen ligger et godt stykke unna planområdet, ble det ikke gjennomført befaring med denne aldersgruppen.

Det var to representanter fra Asplan Viak som fasiliterte arbeidsmøtet.

Kringlebotn skole

24. februar ble det gjennomført et medvirkningsopplegg med elevrådet ved Kringlebotn skole. Asplan Viak tok kontakt med rektor ved skolen, som satte av 3,5 timer til befaring og arbeidsm te med elevrådet ved skolen. Det var syv elever fra 4.-7. trinn som deltok, samt rektor. Det var to representanter fra Asplan Viak som fasiliterte aktivitetene. Befaringen tok rundt 1,5 time, og felles lunsj og arbeidsm te tok rundt 2 timer.

Kjenndalslia Kanvas barnehage

10. mars ble det gjennomført befaring i planområdet sammen med Kjenndalslia Kanvas barnehage. Med på befaringen var én ansatt fra Asplan Viak, 12 barn i alderen 5-6 år, og to ansatte i barnehagen. Befaringen tok rundt 75 minutter.

I etterkant av befaringen ble det gjennomført et dialogmøte med styrer og to ansatte. To representanter fra Asplan Viak deltok på møtet.

6. Innspill fra informantene

6.1. Innspill fra elever ved Hop oppvekststun skole

I arbeidsverkstedet med Hop oppvekststun skole deltok 5 elever inkludert elevrådsleder, som alle bor i nærområdet til det planlagte tiltaket. Det var satt av 1 ½ time til informasjon, samtale og gruppearbeid.

6.1.1. Informasjon og samtale

AV startet med å presentere planarbeidet, og det ble forklart hva avbøtende tiltak er. Elevene kom med umiddelbare spørsmål og refleksjoner rundt hva den planlagte utbyggingen kan bety for området.

Elevene var bekymret for at barn i nærområdet kanskje vil oppleve møter med beboerne i tiltaket som oppfattes skremmende for barna. Likevel viste de forståelse for tiltaket og var enige om at alle trenger en god plass å bo. Men de var svært spørrende til hvorfor tiltaket er planlagt midt i den delen av skogen som har best tilkomst og som er mest brukt. De spilte inn et felles ønske om at byggeområdet heller blir planlagt nord for planområdet - i et område som er mye mindre brukt, eller lengre øst, mot Hardangerveien.

Dersom tiltaket skal bygges i planområdet var elevene opptatt av at det bør settes opp noe som tydelig markerer grensen mellom området tilknyttet institusjonsområdet og den delen av planområdet som fremdeles blir tilgjengelig for barn. Hekk eller gjerde ble nevnt. Elevene mente at beboerne på denne måten kanskje tok mer hensyn i det området som barna beveger seg i.

På spørsmål om hvem som bruker skogen og hvordan den blir brukt svarte elevene:

- Familier med mindre barn
- Barneskolen og barnehagen
- Folk som går tur med hunder
- Mye hjort i området

6.1.2. Resultat fra gruppearbeidet

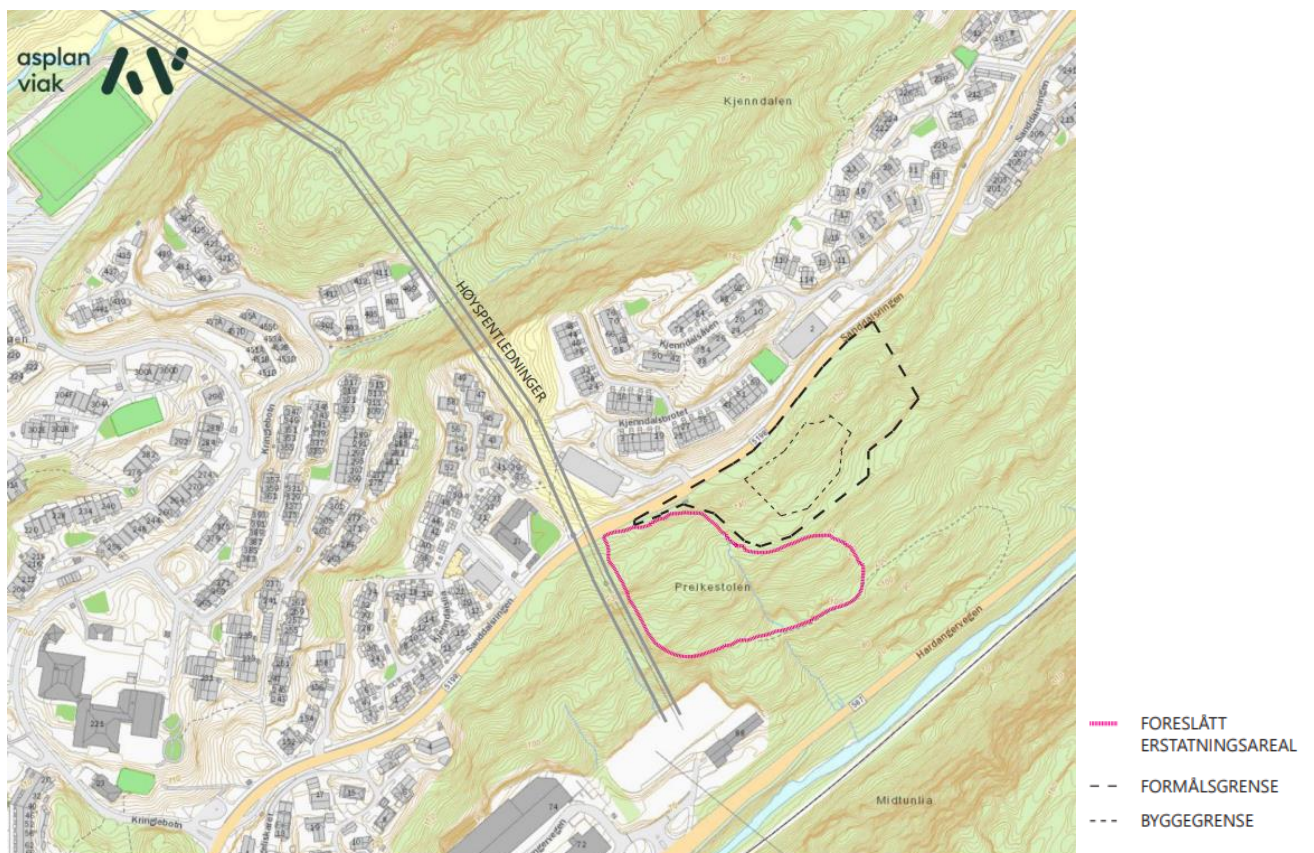
Spørsmål 1: Deler av Preikestolen vil trolig bli utbygd, og da vil lekeområdene i denne delen av skogen forsvinne. Er det noe i skogen dere vil savne?

Her svarte elevene dette:

- Turområdet
- Barnehagens leke- og nærturområde
- Det varierte terrenget

Spørsmål 2: Har dere forslag til hvor kommunen kan tilrettelegge for et område for barn og naboer i nærmiljøet?

Ungdommene diskuterte mulighetene i nærområdet, og markerte et område på kartet som er vist under. De spilte inn at dette krever nytt overgangsfelt, lengre sør enn i dag. De mente at dersom et eventuelt erstatningsareal blir lagt lengre unna må kommunen ordne med buss eller annen type transport for barnehagen og barneskolen, slik at de hyppig kommer seg på tur, slik som i dag.

Figur 5 Forslag til eventuelt erstatningsareal fra elever ved Hop oppvekststun skole

Spørsmål 3: Hva bør være i et oppgradert/nytt skogsområde for at det skal være godt å være der for barn og familier?

Her hadde elevene følgende innspill:

- Naturlekeplass
- Variert terreng
- Vann eller bekk å lage demninger i
- Muligheter for å klatre
- Noe å slenge seg i
- Noe å balansere på
- Svingdisser
- Gapahuk med bål plass
- Trollskog
- Zip-line
- Benker som passer inn i skogen
- Stier (ikke grus eller asfalt)

Elevene mente at barn ikke trenger mange lekeapparat i en skog og at det er viktig at området er så naturlig som mulig; «man må få skogsfølelsen». En naturlig skog med god tumleplass ble vurdert som viktigere for barn og unge enn et opparbeidet lekeområde.

6.2. Innspill fra elever ved Kringlebotn skole

Dagen startet med oppmøte ved skolen, og gange til friluftsområdet Preikestolen. Det var to representanter fra Asplan Viak, rektor, samt syv elever fra elevrådet, med en representant fra hver klasse. Elevene går i 4. til 7. trinn. Etter befaring var det arbeidsverksted med elevrådet.

6.2.1. Registreringer fra befaringen

Befaringen startet med en samtale om hva det var ønskelig at elevene skulle bidra med. Målet med befaringen var at elevene skulle vise planområdet og fortelle om steder i skogen der de liker å være, og hva de gjør der. Det ble forklart at punktene og kommentarene ble registrert i en kart-app, og at det kom til å bli tatt noen bilder underveis.

Litt lengre inn i skogen var det allerede mange barn på tur, som var i gang med lek og grilling på bål.

Befaringen i skogen varte en god time, med de syv elevene som guider og lokalkjente. Alle, bortsett fra én elev, har vært i skogen før, og noen har vært der mange ganger. (4. trinn har ikke brukt skogen grunnet vanskelig tilkomst for elev i rullestol.) Punktene som ble registrert underveis er fremstilt i kartet i kapittel 7.

Bilde 1 Elevrådet fra Kringlebotn skole i friluftsområdet Preikestolen, i området barnehagen kaller «Menneskeskogen». Andre skoletrinn fra Kringlebotn skole benyttet også området mens vi var på befaring.

Bilde 2 «Menneskeskogen», med bekken i midten av bildet.

6.2.2. Informasjon og samtale

Etter befaringen ble det gjennomført et arbeidsverksted innendørs på skolen. Økten startet med en presentasjon av planprosessen og det planlagte tiltaket, og det ble forklart hva et avbøtende tiltak er. Informasjonen ble tilpasset til barneskoleelever, og det ble vektlagt å gjøre informasjonen så forståelig som mulig. Det ble åpnet for spørsmål underveis og etter presentasjonen.

Som på ungdomskolen var også elevene på barneskolen veldig opptatt av hvorfor tiltaket skal planlegges akkurat i Preikestolen, som blir mye brukt av barn og andre i nærmiljøet deres. De var også spørrende til hvorfor tiltaket blir planlagt midt i det området av skogen som er best tilrettelagt for barn og nærmest barnehagen og skolen, og ikke lengre nordøst for planområdet. De var opptatt av at de andre skogsområdene i bydelen ligger for langt unna for de små barna, både de i barnehagen og på småtrinnet (1.-4. trinn).

Etter spørsmålsrunden ble det lagt opp til en samtale rundt bordet. Først ble elevene spurt om de kunne fortelle litt mer om hva de pleier å gjøre i skogen der tiltaket planlegges.

En elev fortalte at han og noen venner pleier å sykle med terrengsykkel på stiene, og at dette er veldig gøy. En annen elev sa at han bor nærme skogen, og at han pleier å gå dit når han vil være alene. I starten av koronapandemien, da han ikke fikk leke med så mange, så fikk han lov til å gå til skogen i Preikestolen for å få frisk luft og leke alene. Det han setter mest pris på er å høre på fuglesangen og se på naturen.

En annen elev liker å prøve å finne ekorn i skogen, og se etter spor etter hjort. Elevene var opptatt av at det er mye hjort i skogen, og at dette er spennende.

Andre ting som ble nevnt var:

- Klatre i trær
- Kappløp i veltede trær
- Bål og grilling
- Lage demninger i bekken
- Hente froskeegg og rumpetroll, og sette de ut igjen senere
- Gjemsel
- Bygge hytter og borger

Neste spørsmål var om hvem som bruker skogen. Her sa elevene dette:

- Familier går på tur der
- Barn leker i skogen på fritiden og bygger borg og sånn
- Skolen og barnehagen
- Dyrene

Etter dette ble elevene spurt om hva de liker best med skogen i Preikestolen og skogen omkring.

Elevene var alle opptatt av at naturen i skogen der er fin å være i. De snakket om fuglesang, dyreliv, trærne, bekkene, at det er stille og fredelig- og at skogen gir dem en god følelse. De sa at det er et fint område å bevege seg i, og at det var herlig med all mosen på skogbunnen.

En elev sa at hun hadde mange gode minner fra barndommen knyttet til denne skogen. Hun var mye der og lekte, med både barnehagen, venner og med familien.

Elevene ble også spurt om det er noe de ikke liker i skogen i Preikestolen.

Noen av elevene mente at det er for mange velte trær over stiene, og at de ikke liker dette. De andre mente at de velte trærne er supre å klatre på og over, og at dette er noe som gjør skogen ekstra gøy å være i. Noen sa også at da de var mindre var de litt engstelige for å falle ned de bratte skråningene.

6.2.3. Resultat fra gruppearbeidet med barneskolen

Etter samtalen rundt bordet ble elevene delt inn i to grupper. De fikk utdelt hvert sitt ark med fire spørsmål som de skulle diskutere og svare på. De fikk også utdelt et kart over nærområdet, som de skulle bruke for å svare ut spørsmål 2 (se under). Elevene jobbet i grupper i rundt 30 minutter, før de presenterte svarene sine i plenum.

Bilde 3 Gruppearbeid med elevrådet på Kringlebotn skole.

Spørsmål 1: Er det noe i skogen i Preikestolen dere kommer til å savne?

Her svarte elevene dette:

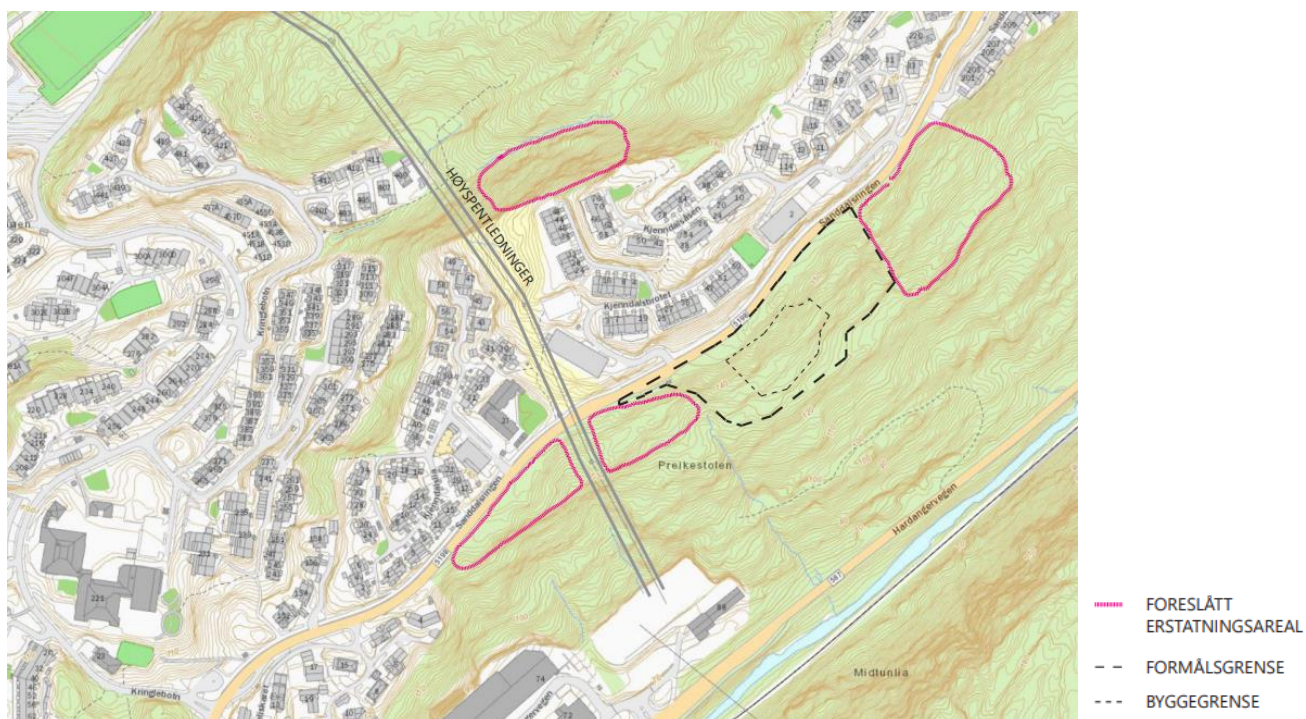
- Skogen
- Fred og ro
- Urørt natur
- Lekene vi leker der
- Bålplassen
- Lage demninger i bekken
- Skogsmiljøet
- Økosystemet
- Turstiene
- Gode klatretrær, både de trærne som står og de trærne som har falt ned er gøy å klatre i
- At vi enkelt kommer oss til skogen
- At skogen er så nærme

Spørsmål 2: Har dere forslag til hvor i skogen eller området rundt kommunen kan lage et fint sted for barn og familier?

Elevene tok utgangspunkt i kartet de fikk utdelt, og diskuterte mulige steder både innenfor og utenfor planområdet. Utenfor planområdet ble disse skogsområdene trukket frem:

- Indianerskogen
- Pitteskogen - opp bak gården (for langt for barnehagebarna)
- Grønnhaugen
- Rett over veien fra aktivitetshuset (dette er et lite område som helst passer for de minste barna. Er ikke mye plass til lek)

Innenfor planområdet pekte begge gruppene på det samme området, avmerket i kartet under.

Figur 6 Forslag til et eventuelt erstatningsareal fra elever ved Kringelbotn skole.

Spørsmål 3: Hva bør være i skogsområdet etter det er bygget boliger der, for at skogen fortsatt skal være god å være i for barn og familier?

På dette spørsmålet kom elevene med disse innspillene:

- Bålplasser
- Plass til å leke
- Slengdisser
- Hytte/gapahuk
- Bekk
- Tursti
- Stillhet i skogen uten lyder fra biler
- Trær som er gode å klatre i

Spørsmål 4: Har dere sett noe eller lekt med noe i en annen skog, som hadde vært gøy å ha her?

Her hadde elevene flere ideer:

- En liten klatrepark, med stiger til å komme seg opp, balansetau mellom trærne og en taubane/zipline.
- Stolpesklie
- Lekekjøkken
- Løpekarusell som er formet som et flatt hjul
- «Brannmannstolper», som man kan skli ned

Elevene hadde også andre forslag, som de kommenterte at de visste at ikke er mulig i skogen, men som de likevel ønsker seg i nærområdet:

- Område med minibiler
- Fotballbane

6.3. Innspill fra barn og ansatte i Kjenndalslia barnehage

Medvirkning 10. mars 2022 startet med oppmøte ved Kjenndalslia barnehage, og befaring med 12 barn og 3 ansatte til friluftsområdet Preikestolen. Barna var på forhånd informert om hensikten med turen, og at barna skulle vise området og fortelle hva de pleier å gjøre i skogen. Etter turen var det arbeidsmøte om erstatningsareal, der 3 ansatte fra barnehagen deltok.

Bilde 4 Barn som leker og klatrer i trær og røtter.

6.3.1. Befaring med barna

Befaringen startet ved barnehagen og videre inn i skogen. Befaringen startet vest i planområdet, i den delen som barnehagen kaller «Menneskeskogen». Denne delen av skogen er lett tilgjengelig for de minste barnehagebarna.

I dette lekeområdet, som er nokså flatt og lunt, har de bål plass, de klatrer i trær og på en stor stein. Her setter de også opp teaterstykker, og bruker bakken opp mot veien som tribune. Barna har bygd seg flere små «trehytter» ved å legge granbar, pinner og stokker opp mot trestammer og røttene til velte trær. De fortalte at her leker de familie,

brannkonstabel og troll. I dette området er det også mye hjort og ekorn, og barna fortalte at de likte å gå på jakt etter spor etter dyrene.

Befaringen fortsatte videre nordøstover, til bekken som går gjennom planområdet. Det er bekken som skiller «Menneskeskogen» og «Tusseskogen».

Barna fortalte entusiastisk om bekken og hva de liker å gjøre her: hoppe over, kaste steiner i vannet, lage demning og fiske, var noen av lekene de trakk frem. Barnehagen har satt opp en fuglekasse i dette området, og det var spennende å følge med på om det var noen som flyttet inn her. I dette området ligger også «Trolledammen», ett av mange steder i skogen der de ansatte i barnehagen forteller eventyr til barna. Hvert år lager barnehagebarna små hus i mosen og legger ut gulrøtter til påskeharen. Når de kommer tilbake for å sjekke, har påskeharen spist gulrøttene og lagt igjen sjokolader til barna i de små husene.

Bilde 5 "Trolldammen" i friluftsområdet.

Bilde 6 "Kongeriket" i friluftsområdet.

Derfra gikk barna sørøstover, til «Solplassen». Her har barnehagen bygd en gapahuk.

Litt lengre vest ligger et område som barnehagen kaller «Kongeriket». Dette er et lekeområde som i hovedsak blir brukt av de større barnehagebarna. Heksa «Gurine» bor i dette området, og barna får bruke bålplassen hennes når de er på tur. Her er det gode klatretrær og en bratt skråning som de tøffeste aker ned, sommer som vinter.

Bilde 7 Heksa Gurine sin bål plass i «Kongeriket».

Bilde 8 Mosedekke i «Tusseskogen»

Bilde 9 Et godt klatretre ifølge barna.

Bilde 10 Rusjebakken «Fritt fall»

6.3.2. Arbeidsmøte med ansatte i barnehagen

Etter befaringen ble det gjennomført et dialogmøte med styrer og to ansatte i Kjenndalslia Kanvas barnehage, samt to personer fra Asplan Viak.

Møtet startet med informasjon om planen og planprosessen, og planområdet ble vist på kart. Det ble også informert om avbøtende tiltak, som for eksempel oppgraderinger, tilskudd eller erstatningsareal. Det var i hovedsak tre spørsmål som ble diskutert i møtet.

Spørsmål 1: Hvordan vil utbyggingen virke inn på hverdagen i barnehagen?

Representantene fra barnehagen innledet med å si at da barnehagen ble bygget i 1990 så benyttet barnehagen skogen Kjenndalsbråtet som tur- og lekeområde. Da dette området ble bygget ut på 2000-tallet fikk barnehagen Preikestolen som erstatningsareal for det tur- og lekeområdet de mistet i Kjenndalsbråtet. Representantene synes derfor det er ubegripelig at dette friområdet, som er det eneste skogsområdet som er tilgjengelig for barna i barnehagen og barna i nærområdet, også skal bli bygd ut.

Videre fortalte de mer om hvordan barnehagen bruker dette skogsområdet:

- Barnehagen har 64 barn, og til sammen bruker de ulike avdelingene skogen hver dag, året rundt.
- Barnehagen har barn med fysiske utfordringer. Skogen blir aktivt brukt til mobilitetstrening med disse barna, og dette gir stor motorisk framgang.
- Å bevege seg i natur er viktig for alle barn, og svært lærerikt.
- Barna har det godt i naturen, de leker bedre, krangler mindre og har gode naturopplevelser sammen.

Det er ingen mulige erstatningsområder, er barnehagens vurdering. Barna er for små til å gå lengre enn det de gjør i dag.

Spørsmål 2: Hvilke grep tenker dere at må tas for å kompensere det som dere mister? Hva kan gjøres for at barnehagen fremdeles kan bruke skogen på en god måte?

- Det er bra at den sørvestlige delen av skogen blir mer eller mindre bevart, men representantene for barnehagen er redde for at framkommeligheten forsvinner, og ikke minst at ny bebyggelse og infrastruktur fører til at området mister skogspreget og følelsen av å være langt uti naturen.
- Tusseskogen i Preikestolen forsvinner, og dette gjør at mangfoldet i skogen forsvinner og at skogsopplevelsene forringes.
- Bekken som renner gjennom skogen er det eneste vannet i området, og å sikre tilgangen til denne er vesentlig - den har stor verdi for barna.

Spørsmål 3: Hvilke nærliggende arealer kan tas i bruk for å gi barnehagen/nærmiljøet et eventuelt erstatningsareal?

Området sørvest for høyspentledningene har blitt benyttet til de største barna da det var rødt nivå grunnet koronapandemien, og kohortene måtte holde avstand og være ute hele tiden. Området er såpass bratt at både de ansatte og de eldste barna sliter med framkomsten. De måtte trene mye på å komme seg opp og ned skråningen. Området er ikke i bruk så lenge man ikke absolutt må, og er ikke aktuelt som erstatningsareal ifølge representantene fra barnehagen.

Det lille området som er flatt og derfor mer tilgjengelig på sørvestsiden av høyspentledningene, er kloss i bilveien, smalt og lite attraktivt. Duringen fra trafostasjonen er også svært merkbar i dette området.

Av og til går barnehagen til Bergendal gård. Det tar mellom 2-3 timer å komme seg frem og tilbake, for de største barna. For de minste barna er ikke denne gården/området tilgjengelig.

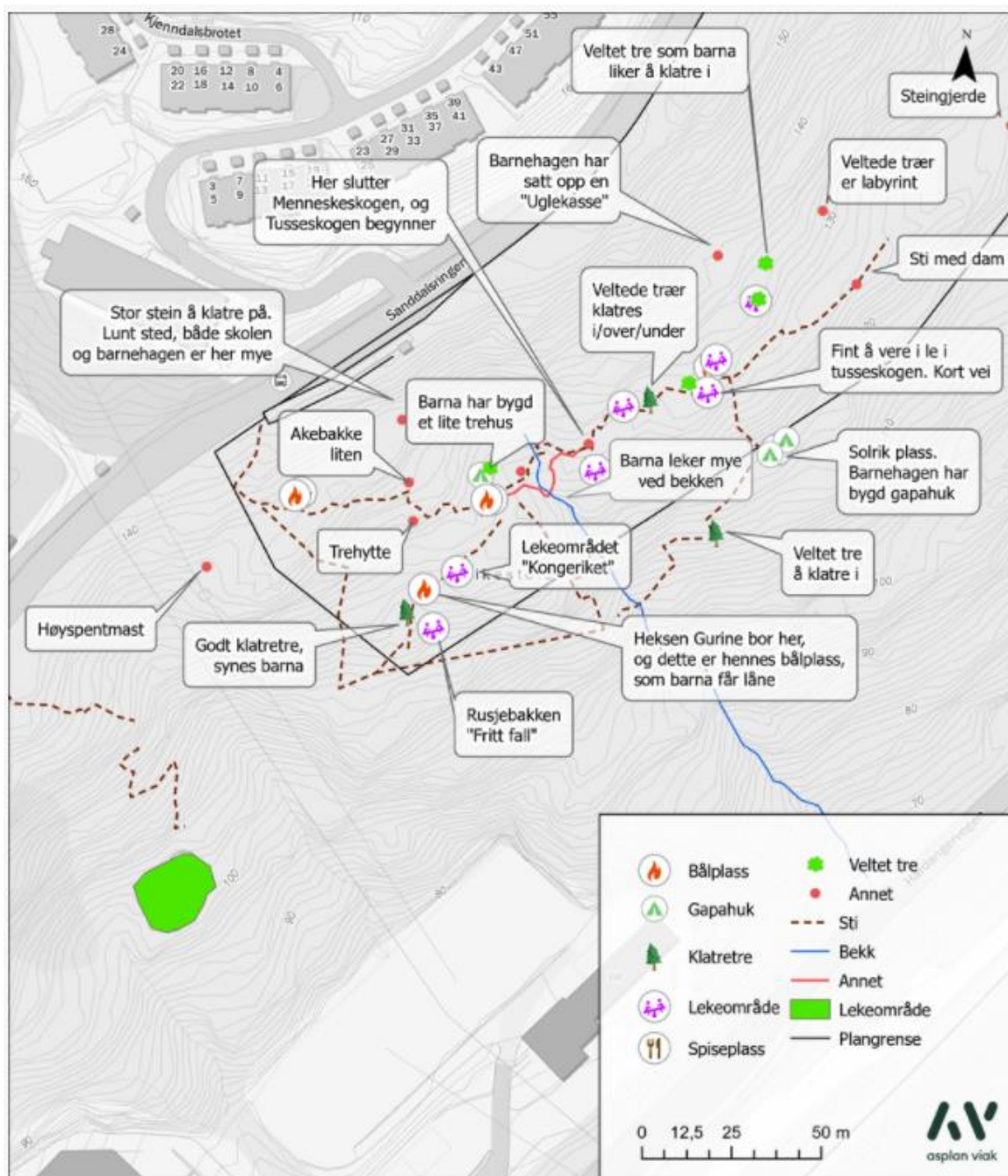
Representantene fra barnehagen ser ingen mulige erstatningsareal for det området barnehagen mister tilgangen til.

Foto: Mosedekke i «Tusseskogen»

7. Registreringer i kart

Underveis i befaringene med barnehagen og barneskolen ble innspillene fra barna registrert. I kartet under er registreringene fra begge befaringene lagt inn.

Figur 7 Registreringer fra befaring med barn fra Kringlebotn skole, og Kjenndalslia barnehage, uke 8 og uke 10 i 2022.

asplan viak